

Akte van de in 1362 aan Hardenberg verleende stadsrechten

Wi Johan bi der ghenaden goeds bisscop tutrecht. Doen te weten allen den ghenen die desen brief zullen sien oft horen lesen. Dat wi om oerbaer onser kerken van vrecht ende om roeste ende beschermenesse ons lants ene veste ghetimmer hebben ten Herdenberch. Ende hebben alsulc vriheit ende stat recht als onse voervadere Bisscope Tutrecht dien god ghenedich si tot Niensteden ghegheven ende gheleghet hadden, vernuwet ende verlegghet ten Herdenberch binnen der veste voerscreven. Ende gheven voer ons ende voer onse nacomelinghe bisscope Tutrecht allen den burgheren die binnen den Herdenberch nu wonachtich zijn, oft namaels wonen zullen inder tijt al recht ende vriheit also als onse stat van zwolle van onsen voervaderen, ende van ons heeft, mit anders sulken punten als hier na bescreven staet.

Voert willen wy dat die borghere al Jaer up sinte Peters dach ad Cathedram Schepene kiezen ende eeden, ende waer dat zake dat den meere deel van den borgheren dochte dat die Schepene oft enich van den schepenen onser stat nutter waren ghehouden langher dan een Jaer, so moghen si al Jaer die selve weder in kiezen die hem daer toe nutte dunken wesen, ende die andere sullen ontset wesen wanneer hoer een Jaer wt is daer si to ghecoren waren.

Voert wes dat meeste deel van den scepenen overdraghet dat zullen die andere volghen ende daer en moghen zi nyet weder seggen noch doen. Ende waert zake dat zi niet eendrachtich en weren ende up elc zide effen vele scepenen waren waer dan dat meeste deel van den burgheren to viele dat zullen die anderen volghen sonder weder segghen.

Voert moghen dese voerscreven scepenen ten Hardenberch over hoer borghere koer ende wilkoer maken ende setten meeren ende verminren, vernuwen ende aflaten, also als hum dunct datter onser stat ten Herdenberch oerbaer is. Indien dattet tyghens onse heerlicheit niet en gae. Ende wat koeren ofte penen hoer burghere verboren, die moghen die scepene oft hoer ghesworen boeden bi hum selven wt panden. Ende wie hum dat keerde die sel des naesten daghes comen voer die scepene ende verantwoordt dat hi met rechte niet verboert en hadde, also die scepenen wisen dat recht is. Ende wie tonrechte pantweringhe dede, die verboerde also manichwerf hondert schillinghe als hie pantweringhe doet.

Voert mach onse richter ten Herdenberch oft enich van den scepenen ofte twe borgheren die onverseghede lude sijn, vrede bieden ende eyschen van allen vechtlic ende twist also dicke als hum dunct dattet orbaer ende noet is. Ende wie des vreden wegherde, hi si burgher ofte gast, die verboerde also dicke hondert schillinghe also hi des vreden weyghert. Ende waer dat zake dat die penen die hi verboerde hogher beliepen dan sijn goet werdich were dat hi binnen der stat ten Herdenberch dan hadde, so sal onse richter ist een gast ende onse scepene ist een burgher des gheens lijf die den vrede gheweighert heeft daer voer aen tasten ende houden in onse slot totter tijt dat hi den vrede gawe ende die koren betaelde die hi verboert heeft. Ende waert zake dat onse richter niet tyghenswordich en were, so moghen die scepene den gast aen tasten ende houden totter tijt datten onse richter eyschet.

Voert zullen die ghemeyne burghere van den Herdenberch onse lant helpen beschermen ende onse viande weren ende ons dienen in onse orloghen nae hoere bester macht behoudelix dat die stat ten Herdenberch wael bewaert blive.

Voert waer yemant die onse ofte onser nacomelingher ofte onses ghestichts viant waer ofte openbaerlic gheroeft ofte gebrant oft yemant mit gewelt ghevanghen hadde binnen onsen lande ofte die wt sinen rechte gheleghet ware, dien zullen die scepene ende die ghemeyne burghere onsen richter helpen aen tasten ende houden tot lantrechte wanneer sijs van hum vmaent werden. Ende wie des niet en dede die verboerde drie punt also manichwerf als hi des weygherde. Ende die mach onse richter van onser weghen wt panden. Des ghelikes sal onse richter den scepenen helpen al hoer vriheit ende recht houden. Ende die koren die verboert sijn wt helpen panden also dicke als hijs van hum versocht wert.

Voert zullen die burghere van den Herdenberch ons ende onse nacomelinghen Jaerlix onse bede betalen also als die burghere van Niensteden van ouds te betalen plaghen. Ende daer mede sal al der burghere goet ten Herdenberch si zijn hoerachtig ofte vry ofte te wat rechte dat si ons oft yemant hoeren moeghen, roerende oft onrorende, dat si binnen der vesten hebben quyt ende vri wesen van alre onrechter bede ofte scatinghe, behoudelix ons ende aller mallic anders als rechts van onsen oft horen hoerachteghen luden.

Voert want wy die stat ten Herdenberch selver op onsen cost ghetymmert ende ghevest hebben, so sal onse ende onser nacomelingher richter ten Herdenberch ofte de ghene dien wijt bevelen der stat poerten ende brugghen sluten ende ontsluten. Ende die sloetele houden ende verwaren tot ons ende onser stat bester oerbaer. Ende die richter mitten Schepenen sal die wake altijd besetten also starc nae hoere vermoeghen dat die stat daer mede bewaert si.

Voert sal die kerspelkerke mit hoeren to behoren die te Niensteden was, voertmeer binnen den Herdenberch wesen. Ende men sal al die doden daer brenghen ofte begaen. Ende voert opt oude kerchhof te Niensteden graven tot alre tijt als men van noetsweghen to brenghen mach.

Voert sal men al jaer voer die nye scepene goede rekeninghe doen van allen koeren, renten ende verval, dat binnen den Herdenberch dan verschenen is. Ende den nyen scepenen over leveren ende betalen wes die oude dan schuldich bliven. Ende wes daer dan van koeren ofte van allen broeken ende verval ende renten afterstadich is, daer die dach der betalinghen af verleden is, dat zullen die oude Scepene inwinnen en drwt panden aen goede oft aen lijf des gheenre diet verboert hebben, binnen achte daghen na dat die nye scepene gheedet sijn. Ofte die oude scepene zullen dat daerentendens betalen van hoers selfs goede. Ende dat zullen die nye scepene hum af panden sonder vertrec ende weder segghen.

Voert sullen si al woensdaghe weeke marct hebben. Voert gheve wy hum Jaerlix vier vrye Jaermarct. Die yerste sal wesen op Sinte Ghierden dach te halve merte. Die andere des Sonendaghes voer Sinte Walburghen dach. Die derde op Sinte Peters dach ad vincula. Die vierde op Sinte Victoers dach inde hervest. Ende die vriheyt van den marcten sal duren achte daghe voer ende achte daghe na. Ende die crame zullen vier daghe staen nae elken dach voerscreven.

Voert want al die burghere van den Herdenberch op onse eyghen erve sitten ende wonachtich sijn ende onse koeters sijn ende ons daer Jaerlix enen erfpacht af gheven, so gheven wy hum ende waren si vn onser weghen, te water, te weyde, te turve, ende te twn houte in allen marken die op der Vecht stroem ligghen ofte daer bi daer wi in ghewaert sijn. Ende gheloven hum voer ons ende voer onse nacomelinghe vastelic te houden in allen recht ende vriheit voerscreven. Ende deser brieve sijn twe alleens sprekende. Ghegheven tot Zwolle under onsen groeten wthangghende zeghel. Int Jaer ons heren Dusent driehondert twe ende tsestich des sonendaghes na Sinte Lamberts dach.